

Konkurrensutsättning av vård och omsorg

Anförande av generaldirektör Claes Norgren vid Konkurrensverkets konferens "Konkurrensutsättning av vård och omsorg – ökad välfärd och valmöjligheter" den 21 februari 2007.

Det talade ordet gäller

Sverige behöver en konkurrenspolitisk strategi! Det slog vi fast i vår rapport, "Konkurrensen i Sverige 2006", som lämnades till regeringen vid årsskiftet. Som vi konstaterade i rapporten har konkurrensen i Sverige blivit bättre de senare åren. Det gäller bland annat inom området för elektronisk kommunikation, det vill säga tele- och datakommunikation, liksom för dagligvaruhandeln. Vinsterna av ökad konkurrens kan skördas i form av pressade priser, ett ökat utbud av produkter och ett ökat fokus på kvalitetskonkurrens .

Det finns dock alltså konkurrensproblem kvar även inom dessa områden och inom andra sektorer av den svenska ekonomin. Såväl byggområdet, energimarknaden som området för finansiella tjänster kännetecknas av strukturella konkurrenshinder som om de löstes skulle innebära betydande vinster för de svenska medborgarna. Dessutom ställer internationaliseringen och det ökade konkurrenstrycket som kommer från företag i vår omvärld ökade krav på svenska företag och verksamheter. Genom att låta konkurrensen driva på omvandling och innovation är det min övertygelse att vi står bättre rustade. Att öka den konkurrensutsatta delen av den svenska ekonomin blir därför ett viktigt inslag i en modernisering av Sverige.

Konkurrenspolitik handlar om att ge förutsättningar för företagande genom att eliminera inträdeshinder, öppna upp tidigare monopolmarknader för konkurrens och att förse konsumenterna med tillräcklig information för att kunna göra rationella val. Dessa tre delar bör utgöra grundpelare i utformandet av en konkurrenspolitisk strategi för ökad välfärd.

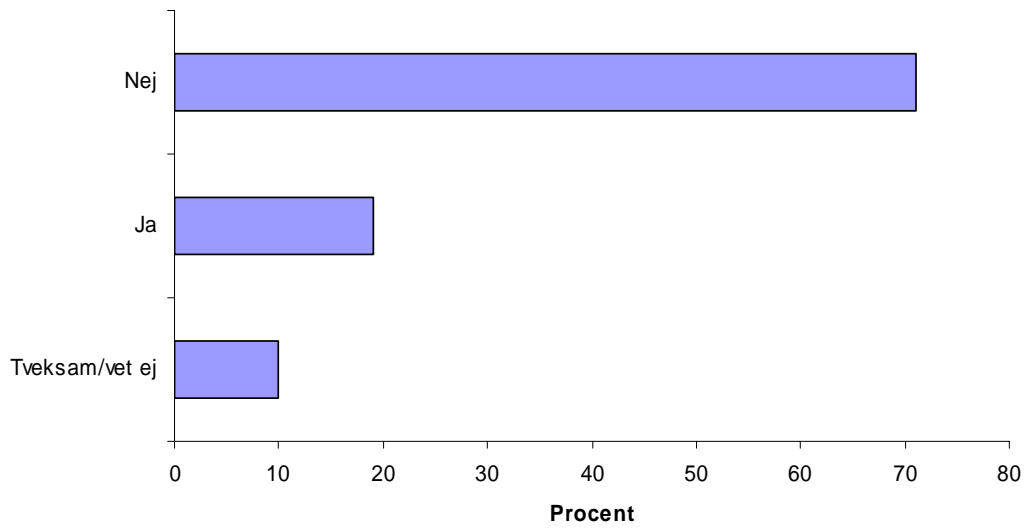
Adress 103 85 Stockholm
Besöksadress Sveavägen 167
Telefon 08-700 16 00
Fax 08-24 55 43
konkurrensverket@kkv.se

Förmiddagens övergripande rubrik lyder "Konkurrensutsättning av vård och omsorg – ökad välfärd och valmöjligheter". Vi kommer att behandla en typ av tjänster som traditionellt har bedrivits i monopolform, där inträdeshindren är betydande och där konsumenterna många gånger saknar relevant information, alltså ett väl valt område mot bakgrund av den efterlysta strategin som ska resultera i att den konkurrensutsatta delen av svensk ekonomi ökar till nytta för konsumenterna.

Det är många som vill kunna välja utförare av vård- och omsorgstjänster. Detta bekräftas i flera olika undersökningar. Människor vill kunna göra ett val. De vill ha möjlighet att påverka innehållet i den vård och omsorg som de behöver och som de har betalat skatt för.

Dessa slutsatser bekräftas också av resultaten från en undersökning som Konkurrensverket nyligen låtit SIFO utföra. Undersökningen riktade sig till ett representativt urval av den svenska befolkningen, av personer som är 50 år eller äldre. Det vill säga den grupp av människor som mest sannolikt är anhöriga till dem som efterfrågar omsorg, eller som själva är i behov av omsorgstjänster.

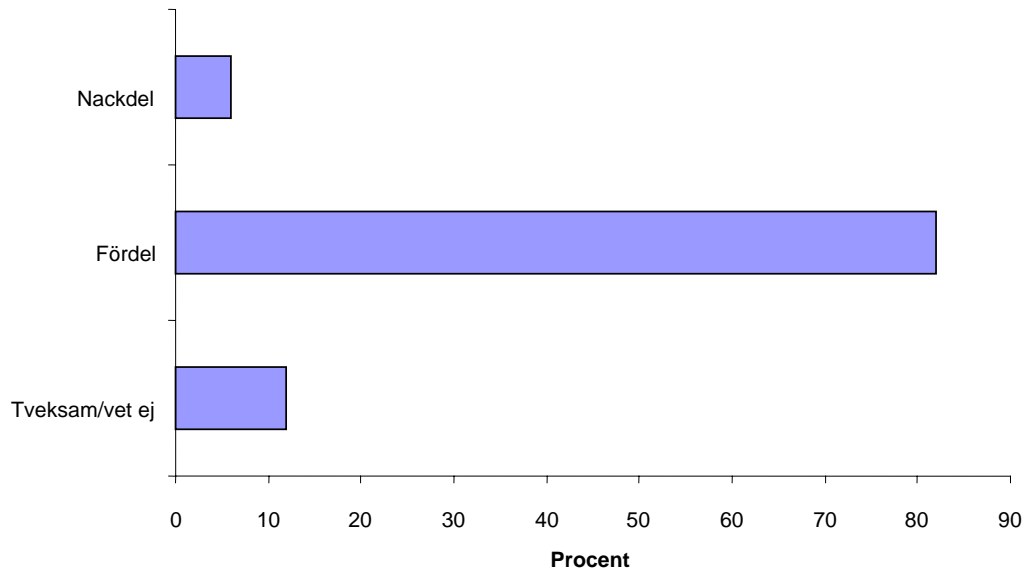
Fick du/ni eller den anhöriga välja vem eller vilket företag som skulle utföra tjänsten/driva boendet?

Som framgår av bilden var det 7 av 10 av de som själva eller i egenskap av anhöriga nyttjade äldreomsorg som angav att de inte fick välja vem eller vilket företag som skulle utföra tjänsten.

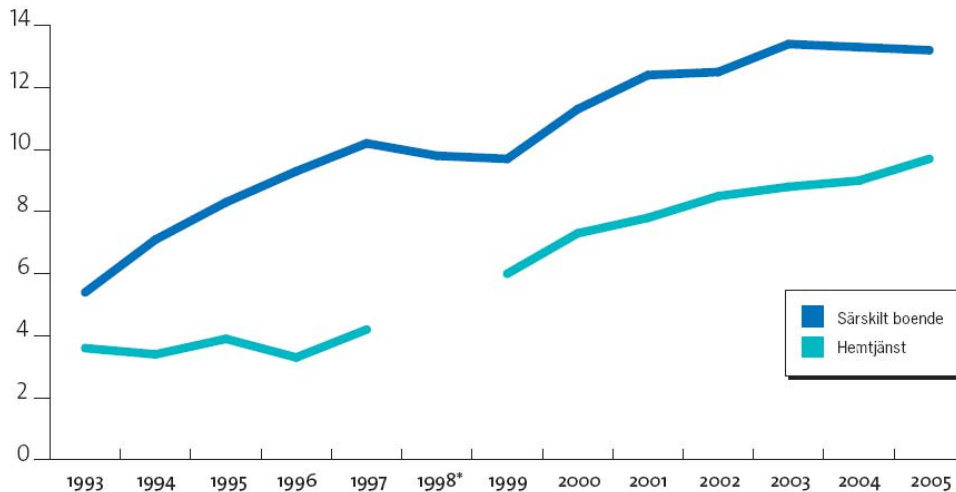
Av den femtedel som angav att de fick välja framgår att hela 82 procent ansåg det vara en fördel att de fick välja. Och endast 6 procent såg det som en nackdel. Ett tydligt utfall till förmån för valfrihet alltså.

Var det en fördel eller nackdel?

Trots att valfriheten enligt SIFO-undersökningen är begränsad för många håller detta på att förändras. I nästa bild har den andel ålderspensionärer med hemtjänst eller i särskilt boende som har hjälp i privat regi ökat. Från omkring 5 procent i mitten av 1990-talet till drygt 10 procent 2005. Notera dock att detta inte behöver betyda att valfriheten har ökat men ger ändå en bild av att förhållandena ändras.

BILD 15.1: Andelen ålderspensionärer med hemtjänst eller särskilt boende som har hjälp i privat regi. Åren 1993–2005

*Uppgift om hemtjänst saknas.

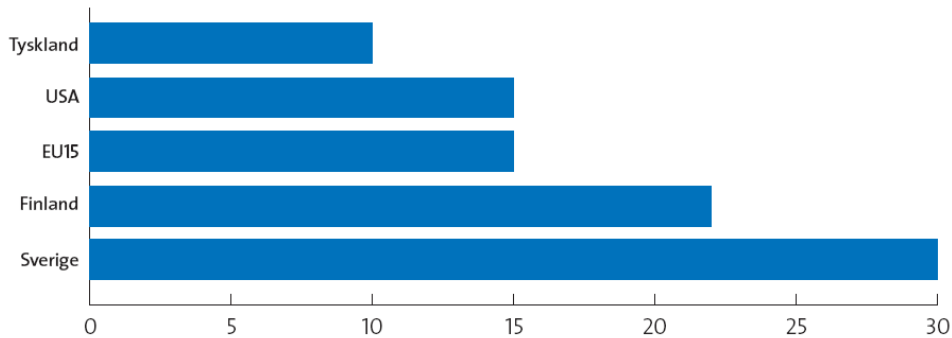
Källor: Socialstyrelsen (2001; 2005; 2006), bearbetning av Konkurrensverket

Det kan också noteras att andelen omsorg i enskild regi alltfjänt är låg och att de geografiska skillnaderna är betydande. I Stockholms län har närmare 33 procent äldreomsorg i enskild regi. I Örebro, Västernorrland, Norrbotten och Blekinge är andelen under 1 procent. I 15 av landets 21 län var andelen under 10 procent år 2005. I alla utom två (Östergötlands andel var drygt 22 procent) var andelen under 20 procent. Det finns således mycket kvar att göra innan merparten av medborgarna har valmöjligheter inom dessa områden.

Enligt ekonomisk teori och empiri finns det ett starkt positivt samband mellan produktivitet och konkurrens. Det vill säga att använda de tillgängliga resurserna smartare och mer effektivt.

Som kan ses i bilden har Sverige en stor offentlig sektor jämfört med många andra länder. Det innebär att produktivitetsförbättringar inom dessa områden är särskilt angelägna i vårt land.

— BILD 14.2: Andelen sysselsatta inom offentlig sektor. Procent

Källa: McKinsey&Company (2006), bearbetning av Konkurrensverket

Sverige står inför betydande utmaningar i och med den demografiska utvecklingen. Inom 20 år kommer den stora 40-talistgenerationen, "the babyboomers", att kräva allt mer resurser i form av vård och omsorg. Det ställer krav på ett effektivare utförande men till bibehållen eller högre kvalitet. Medlet för detta är konkurrens och valfrihet. Konkurrensen mellan utförare leder till ett effektivare resursutnyttjande och brukarnas möjligheter att välja gör att det inte tummas på kvaliteten.

Min förhoppning är att denna förmiddag kommer att ge oss nya insikter och infallsvinklar i det viktiga arbetet att med konsumenten i fokus öka den konkurrensutsatta delen av svensk ekonomi. Detta för att skapa en uthållig tillväxt parat med en ökad valfrihet och kvalitet till nytta för de svenska medborgarna i egenskap av såväl brukare och konsumenter som skattebetalare.